

VIII INFORME FOESSA DE CÀRITAS ESPANYOLA (3)

EL NOU EIX SUD-MEDITERRANI
DE L'EXCLUSIÓ SOCIAL**Guillem Ferrer
Monjo**delegat de Càritas
Diocesana de Menorca

El VIII Informe FOESSA de Càritas Espanyola consolida a les Illes Balears com la tercera comunitat autònoma amb més exclusió d'Espanya, per darrera Extremadura i de Canàries. Les illes, tot i ser una destinació turística de primera magnitud al nostre país, generen exclusió laboral, residencial i de relacions humanes.

Una de les dades més rellevants que presenta el nou informe és la distribució territorial de l'exclusió social al nostre país. Si tradicionalment Espanya s'ha explicat en termes de nord-sud, un nord ric i un sud pobre, aquesta fotografia segueix sent certa només si pensem en termes monetaris. No obstant, la fotografia de l'exclusió ofereix una altra visió. Les dades de FOESSA permeten afirmar que es consolida l'eix sud-mediterrani en l'exclusió social. I que dins aquest eix Canàries, en primer lloc, i les Illes Balears, en tercer, ocupen dues places del pòdium de l'exclusió espanyola.

L'Informe analitza també les retallades que han patit els serveis públics fonamentals en els últims anys (educació, sanitat, dependència), que han afectat a l'accessibilitat, disponibilitat, assequibilitat i adaptabilitat dels mateixos a les situacions de major precarietat. Les desigualtats han anat en augment en el cas de la sanitat, on, per exemple, el 2019 no s'ha recuperat encara el nivell de despesa sanitària de les retallades iniciades fa deu anys, especialment en dependència. Així mateix, la branca dels serveis socials ha patit la pressió d'una creixent demanda social amb recursos minvants, deficiències crítiques i àmplies desigualtats territorials en la seva oferta. I les polítiques d'habitatge durant la crisi no han pogut establir les bases d'un sistema residencial que garanteixi a les persones més necessitades l'accés a un habitatge digne.

Les prestacions familiars i per fill a càrrec han seguit, també, una evolució a la baixa que els ha incapacitat per fer front amb eficàcia al repte de la pobresa de les llars amb infants. A tall d'exemple: en dotze anys, la quantia per prestació per fill a càrrec només ha pujat 5 cèntims

mensuals. Finalment, els esquemes de garantia d'ingressos mínims a Espanya, amb els seus diversos subsistemes, han sofert reformes permanents o desenvolupaments amb diferents efectes en cobertura i intensitat protectora. La seva característica és la seva limitada cobertura i la seva baixa intensitat protectora, que redueix la capacitat per pal·liar la pobresa relativa, tot i que dóna cobertura suficient per alleugerir la pobresa severa.

◆ REACCIÓ CIUTADANA

L'Informe FOESSA indica que la ciutadania segueix donant suport a l'Estat de benestar com a mecanisme de protecció social. Més que abans, es demana a l'Estat que intervingui per aconseguir una societat més igualitària, per garantir el dret a la

salut o a l'educació i per protegir-nos de la pèrdua d'ingressos derivada de situacions de vellesa, de malaltia o de l'atur. Els ciutadans, en general, no consideren creïble el discurs sobre l'excessiva despesa social.

Al costat d'aquest escenari social vivim un qüestionament del sistema fiscal, tant des de l'àmbit polític com ciutadà, i certa fatiga de la compassió en la nostra societat. Disminueix la disposició a pagar els impostos necessaris per a finançar les polítiques de benestar, i la societat espanyola sent desconfiança davant del sistema fiscal i la classe política encarregada de gestionar-lo. Aquesta fatiga de la compassió està generant perfils crítics amb les ajudes socials, i també provoca la disminució de la solidaritat consolidada en la creença que la crisi econòmica està superada i, per

tant, no hi ha situacions de pobresa.

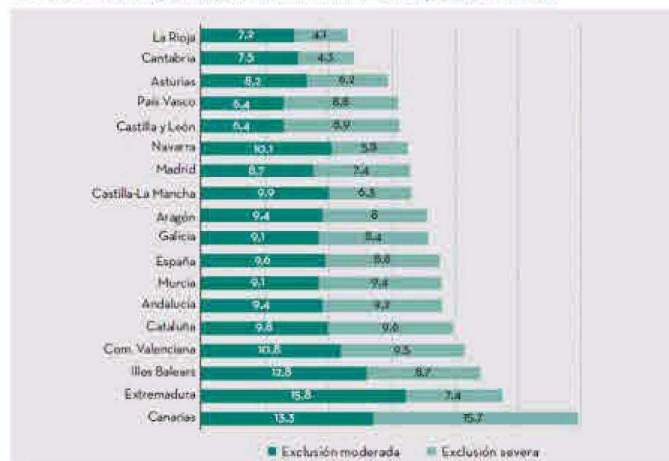
Més del 50% de la població expressa que ara ajudaria menys que fa deu anys, encara que seguim sent un dels països on hi ha un grup majoritari de ciutadans que pensa que els ajuts socials no tornen passives a les persones. Tot i que les persones més afectades per la crisi i que menys s'han recuperat a la sortida de la mateixa són les que estan en les capes més humils de la societat i els que necessitarien més aquestes ajudes, el sentiment de les classes mitjanes és el de ser els grans perdedors després de la crisi

econòmica, el que provoca que mirin cap al futur amb incertesa i un cert pessimisme.

Moltes persones estan instal·lades en la por davant d'una societat del descens i de pèrdua d'estatus, que és estimulat des d'algunes instàncies polítiques i mediàtiques en un irresponsable joc que genera

tensions i problemes allà on no n'hi havia, com és, per exemple, el de la xenofòbia. Unes dades que l'informe apunta de forma clara: Les persones immigrants aporten el 10% dels ingressos de la Seguretat Social i no obstant això, el 50% de la població espanyola pensa que reben més del que tributen. I una altra dada, en l'espai de l'exclusió social, el 80% de les persones són espanyoles, només el 20% són immigrants. Només el 4% de la població pensa que la immigració és el primer problema d'aquest país. Espanya és un dels països on en menor mesura s'expressen opinions obertament xenòfobes i es produeixen menys fenòmens de rebuig.

GRÀFIC 3. Porcentaje de la población en exclusión social por CC. AA. 2018

Fuente: Elaboración propia a partir de datos de la ENSEFOESSA 2018.

“Moltes persones estan instal·lades en la por davant d'una societat del descens i de pèrdua d'estatus”

